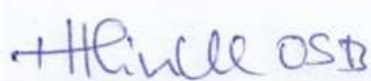

A PANNONHALMI TERÜLETI FŐAPÁTSÁG SZINÓDUSI DOKUMENTUMA

Pannonhalma, 2022. év húsvétján

Hortobágyi T. Cirill OSB
pannonhalmi főapát

a Pannonhalmi Területi Főapátság ordináriusa

Bevezetés

A Pannonhalmi Területi Főapátsághoz 15 egyházközség¹ tartozik, a plébániák lelkipásztori ellátását bencés szerzetesek és 3 állandó diakónus végzi.

Egyházmegyénkben a szinódust Cirill Főapát úr 2021. október 17-én a Pannonhalmi Bazilikában bemutatott ünnepélyes szentmisén hirdette meg. November 17-én – a Szentlélek vezetését kérve – megbízást adott az Egyházmegyei Szinódusi Teamnek,² hogy tervezzék meg és kísérik az egyházmegye szinodális folyamatát. Miután a Team a szinódusi folyamat tervét és tematikáját Főapát úr elé terjesztette, az ordinárius advent első vasárnapján pásztorlevélben hívta meg a Területi Főapátság papjait és híveit a szinódusra.

2022 januárjában a Team 4 alkalommal szervezett Pannonhalmán képzést kb. 100 önkéntesnek, akik a plébános atyák javaslatára egyházközségeinkből vállalkoztak a koordinátori szolgálatra. Készült egy szinódusi füzet (Kalauz a Pannonhalmi Területi Főapátság Szinódusához), amely részletesen felvázolta a szinódusi folyamatot, a plébániai konzultációk forgatókönyvét, valamint a 13 szinódusi témakör kérdéseit. A szinódus plébániai szakaszára 2022. február és március hónapokban került sor. Kiképzett koordinátorpárok vezették a plébániai, iskolai, oblátus- és zarándokcsoportok beszélgetéseit. A 13 témakörben összesen kb. 100 csoportban folytattak konzultációkat. A szinódusi beszélgetéseken nagy hangsúlyt helyeztünk egymás meghallgatására, s közben a Szentlélek „hangjának meghallására”. A konzultációk lényegi mozzanata volt a közös imádság és igeolvasás (minden témakörhöz kapcsolódott egy igeszakasz is), valamint a közös csend, amelyben teret adtunk annak, hogy Isten igéje megszólítson bennünket. A szinódusi konzultációk általában 2-2,5 órán át tartó találkozások voltak, a résztvevők egyöntetűen hálával és örömmel számoltak be az együttlétről, ami arról tanúskodik, hogy megtapasztalták a szinodális egyházat.

A koordinátorok jegyzőkönyveket és összefoglalókat készítettek, közel 100 ilyen dokumentum készült és érkezett be az egyházmegyei szinódusra. Kisnémet Fülöp OSB testvér közreműködésével két kérdőív is született, melyek két kérdéssort tartalmaztak a szinódus témaköreiben. Az egyik az egyházmegye területén élőket szólította meg, a másik pedig azokat a monostorainkhoz és intézményeinkhez kötődő testvéreinket (bencés oblátusokat, öregdiákokat, iskoláink munkatársait, visszatérő vendégeinket stb.), akik egyházmegyénk területén kívül élnek. A kérdőívek segítségével azoknak a testvéreinknek is lehetőséget kívántunk adni tapasztalataik és javaslataik megosztására, akik a szinódusi beszélgetéseken nem tudtak vagy nem akartak részt venni. A két kérdőívet összesen 556-an töltötték ki.

¹ A plébániák a következő településeken találhatóak: Pannonhalma, Bakonybél, Bakony Péterd, Győrasszonyfa, Győr-Gyórszentiván, Győr-Kismegyer, Győr-Ménfőcsanak, Lázi, Nyalka, Ravasz, Tarjánpuszta, Táp, Tápszentmiklós, Veszprémvarsány, Vének.

² Tagjai: Halmos Ábel OSB vikárius, Binzberger Ákos OSB pannonhalmi plébános, Szalai Zsolt diakónus, Rochlitz Kyra Mária OSB obl. nővér és Viszló Andrea hitoktató, a szinódus titkára.

A szinódus egyházmegyei szakaszát 2022. április 22-23-án Pannonhalmán tartottuk. Ide a plébániák, az oblátusok, a zarándoklatok, az iskolák kb. 70 küldötte érkezett. A kétnapos munka során 13 szekcióban beszéltük meg a plébániákról hozott tapasztalatokat és javaslatokat. Egy-egy szekció munkájának gyümölcseként született meg e dokumentum egy-egy fejezete.

1. A közösség liturgiája

Az egyházmegyei szinódus során e témában a Pannonhalmi Területi Főapátság hét plébániáján összesen 11 konzultáció történt, közel 100 fő részvételével.³

Tapasztalatok

Ahogy a II. Vatikáni Zsinat Sacrosanctum Concilium konstitúciója fogalmaz: a szentmise „csúcs és forrás”, úgy számunkra is egyértelmű és megkérdőjelezhetetlen erőforrás, amely a „mi-tudatunk” és szentségi életünk legalapvetőbb fundamentuma.

Az Eucharisztia életadó táplálék. A belőle áradó isteni kegyelem mellett az általa meg tapasztalható emberi közösségnek is nagy jelentősége van. A rendszeresség, az aktív részvétel hosszú távon gazdagítja lelki életünket. A család rendszeres részvétele a gyermekeket is beoltja a kegyelmi életbe. Vannak „rétegmisék”, pl. az „imádkozó anyák miséje”, „fiatalok gitáros miséje”, „mocorgó mise” kisgyerekeknek. Egy-egy csoportnak olykor gyümölcsözőbb a résztvevőket is figyelembe vevő liturgiát vezetni. Jó a kisgyermekesek számára kialakított megfelelő hely, így kevésbé zavarják a liturgia menetét, ugyanakkor a szülők könnyebben bekapcsolódhatnak a szent cselekménybe.

Általánosságban jellemző, hogy a személyes feladatok bevonják, figyelmesebbé teszik a résztvevőt. Azt a közösségi formát, aminek minőségéért magunk dolgozunk meg, jobban is értékeljük. A szentmise dramaturgiája egyetemesen elfogadott és egységes. Az ünnepélyesség és a pap szerepe, példamutatása, gesztusai kiemelten fontosak, de nélkülözhetetlen az is, hogy a hívek és a szolgálattevők szívvel-lélekkel legyenek jelen, odaadóan végezzék feladataikat. Mindez együtt segíti az Eucharisztia misztériumának befogadását. A szentmise minden érzékünkre hat: látni, hallani, ízlelni, tapintani lehet, átjárja egész testi-lelki-szellemi valónkat.

Jó gyakorlat, ha a közösség híveinek imaszándékait a könyörgésekbe foglaljuk, így az egyházközség számára személyesebb lesz az imádság. Ugyanígy a szentmise utáni együttlét, beszélgetések, találkozások mind segítenek abban, hogy belsővé téve vigyük haza azt, amit a szentmisén kaptunk. Szép gyakorlat a házikenyér megáldása, majd kiosztása a szentmise után a következő szavakkal: „Krisztus köztünk!”.

A szentmise és egyéb templomi alkalmaink a keresztyén ünneplés szíve. Ezért nagyon fontos, hogy meghívóak és befogadóak tudjunk lenni. Nagyobb ünnepeinken a hívek örülnek, ha valaki a bejáratnál fogadja az érkezőket: információt ad, lapot oszt, kisgyermekeseknek

³ Győrasszonyfán, Pannonhalmán, Győrszentivánon, Tápszentmiklóson, Ravazdon és Ménfőcsanakon 2, Bakonybélben 4

megfelelő helyet mutat, de a legfontosabb a szívélyes fogadtatás. Szép és követendő példa, amikor maga az atya fogadja a misére érkező híveket.

Az Egyházmegyei Szinódus záróülésén több felszólaló, köztük Cirill Főapát úr kérése volt, hogy az *igeliturgiáról* is szóljon a dokumentum. A pap távollétében végzett istentisztelet segíti a templomi közösség együtt maradását, lehetőséget biztosít a közösségi szentírásolvasásra, elmélkedésre és az Oltáriszentség vételére. Mint ilyen – bár a szentmisével nem egyenértékű, de – hatékony eszköze a helyi egyház építésének, melynek gyakorlatát bátorítjuk azon egyházközségeinkben, ahová ritkábban jut el pap. Diakónusaink és akolitusaink képzett és felhatalmazott végzői az igeliturgiáknak. Az igeliturgia végzése ajánlott a társadalom szélesebb rétegeit érintő alkalmakon is (pl. iskolai ünnepek, falunap, kulturális rendezvények), amelyekhez egyházi szolgálat is kapcsolódik. Ilyenkor a Szentírás közös olvasása felemeli a szívünket, szakrális jelleget kölcsönöz, de a befogadása a szentmiséhez nem szokott hallgatóságnak is alkalmat teremt arra, hogy az imádságban és a találkozásban elmélyülhessen.

A *közösség liturgiája* címet viselő konzultációkon a szentségek ünneplésével kapcsolatos tapasztalatokat is érintettük. A *bűnbánat szentségével* kapcsolatban alapvető tapasztalat, hogy megváltozott az emberek korábbi hozzáállása, kevesebb a gyónó, kevesebb jó példát látunk magunk előtt. Többen szoronganak a személyes bűnmegvallástól, és ez visszatartja őket. Mások, mintha dilemmát élnének meg a bűnbánat kapcsán: közösségi vagy személyes legyen a bűnvallomás. A közgyónás mintha elfeledtetné a bűnök személyes megvallásának szükségét, a bűn felvállalását.

A személyes megvallást segíti a gyóntatóatyával való hosszútávú, személyes kapcsolat, a *lelkivezetés*. A lelkivezetés a szentgyónástól elválasztva is gyakorolható, ez esetben a *lelkivezetésre kiképzett világi testvér* is végezheti e szolgálatot. A nem pap lelkivezetők szolgálatba állása nagyobb választási lehetőséget nyit a hívek számára, és az atyák terhelését is csökkenti.

A *bérmálás szentségével* kapcsolatban azt tapasztaltuk, hogy (a más egyházmegyében megvalósított) korhatár emelése nem minden esetben hozta meg a várt eredményt. Általánosan elmondható, hogy kevesebben éltek a bérmálás szentségével, és közülük is volt, aki elmaradt. Megmaradásukat segítheti, ha felelős feladatokat bízunk rájuk: pl. kisebbek felügyelete a hittantáborokban vagy a közösségi szolgálatokba való bevonás.

Javaslatok

A homíliákban általában érezzük a lelkipásztor készülését: gyümölcsöző, befogadható, lelkiismeret-vizsgálatra készítő. A homília hosszútávon jelentős szemléletformáló hatású. Helyénvalónak látjuk, hogy olykor a prédikáció ne csupán az adott igehelyről szóljon, hanem olyan aktuális témákat is érintsen, amelyeket Isten népének tagjai javasolnak. Helyet kaphatnának sorozatba illeszkedő homíliák is (pl. az egyházi év időszakainak sajátos szimbólumairól). Építő lehet a prédikációban elhangzó „házi feladat”. Szép és gyümölcsöző gesztus lehetne a hívek meghívása is egy szentmise utáni beszélgetésre a homília témájáról.

Szertartásaink fontos eleme az ének, hiszen „aki énekel, kétszeresen imádkozik” (Szent Ágoston). Változatos műfajokkal (pl. antifónás énekek) motiváljuk, bátorítsuk és erősítsük egymást az éneklésben, hiszen mind a tradicionális, mind a fiatalos műfajra igény van. E téren is fontos a jó technikai támogatás: a vetítő, az erősítő segítse a részvételt.

Ha az Eucharisztia első vételét, vagyis az *elsőáldozást* a nyár eleje helyett a nyár végén szervezzük, akkor a tanév kezdetével feltételezhetően rendszeresebben járulnak szentáldozáshoz a gyerekek, mint a beköszönő nyári szünet alkalmával. Egy nyári napközis táborral is jól fel lehet készülni erre az alkalomra.

A két szín alatti áldozás – erősebb szimbolikájával – jobban kifejezi a Szövetséget és Krisztusnak teste és vére által történt önátadását. Ezért javasoljuk, hogy amennyiben ez megvalósítható, vezessük be ennek használatát a templomainkban.

Buzdítsuk egyházközségeink tagjait az Eucharisztia gyakori vételére, rámutatva, hogy a gyónás és a szentáldozás kényszeres összekapcsolása aggályosságra vezet, az Eucharisztia orvosság, amelyre a betegeknek van szükségük, nem a tökéleteseknek (vö. Mt 9,12). A szinódus kéri a plébános atyákat, hogy tájékoztassák egyházközségeik tagjait arról, hogy Főapát úr – Ferenc pápa rendelkezése szerint – megbízta *Hirka Antal OSB atyát az irgalmasság misszionáriusa* szolgálattal. Egyházmegyénkben azok a katolikusok, akiknek házassága nem rendezhető és ezért nem részesülhetnek a szentáldozásban, hozzá fordulhatnak, ő pedig a szükséges megkülönböztetést követően a bűnbánat szentségének és az Eucharisztiaának eseti kiszolgáltatásával lelki segítséget tud nyújtani számukra.

A szentségek ünneplésével kapcsolatos javaslatunk a következők: A közösségi mise keretében tartott *keresztelés* jobban kifejezi a szentség méltóságát, értelmét és a befogadás gesztusát, hiszen a család ünnepe a közösségé is. Amennyiben van rá mód, a szentmisén mutassák és fogadják be az új tagot!

A szentgyónásról, annak hatásáról és Isten irgalmasságáról több buzdító és eligazító tanításra van szükség, valamint irgalmas lelkületre is, mert amint az egyik küldött tanúsította, könnyebb annál az atyánál gyónni, akinek irgalma a hétköznapokban is megtapasztalható. A gyónás gyakorlatának kialakításában segít, ha kötetlenebb beszélgetés adja a kereteit. Ez oldhatja a félelmeket, és ebben a légkörben már jobban el tudjuk mondani a bűneinket is. Legyen idő a felsoroláson túl kis beszélgetésre, lelkivezetésre is! Ha rendszeresen lehetőségünk nyílik beszélni a lelki életünkről, akkor egyre inkább szokássá válhat, és nem lesz annyira félelmetes a bűnök megvallása. Hasznosnak látjuk, ha az elégtétel *szereletszolgálat*, valamint ha a gyónó személyes imát ír a problémára, ami őt érinti. Ennek rendszeres imádkozása hozzáállásunkat formálhatja. A gyónással kapcsolatos gyakorlati kérdésekben két észrevétel volt hangsúlyos: továbbra is párhuzamosan van igény a gyóntatószobára és a hagyományos gyóntatószékre is, valamint jó, ha a gyóntató atyák elérhetőségéről van információ.

2. Plébániai misszió, a peremen élők meghívása az egyházba

Az európai tendenciákhoz hasonlóan plébániáinkon is már csupán a lakosság 5-8%-a jár rendszeresen templomba. A bértálás után a legtöbb fiatal eltűnik az egyházból. Miközben a hagyományos népegyházi formák elhalóban vannak, arra a kérdésre keressük a választ, *hogyan*

válhatnak községeink missziós egyházzá? A szinóduson a plébániai misszióról 4 egyházközségben, a peremen élők helyzetéről 5 közösségben folyt beszélgetés.⁴

Tapasztalatok

Az egyháztól való távolmaradásnak részben a társadalmi változások, részben valamilyen rossz gyerekkori, vagy akár felnőttként megélt tapasztalat az oka, akár a papság, akár a közösség részéről. Lehet betegség is az ok, társadalmunk az időseket gyakran magukra hagyja. Ez esetben nehéz a kontaktust megtalálni, lelki erőt közvetíteni. Sérült gyerekek szülei és az idősek ápolói is izolációba kerülnek, a hozzátartozókat nagy megterhelés éri, nagyobb szociális érzékenységet igényel a velük való kapcsolat. Olyanok is érezhetik magukat a peremen, akik az egyházközség tagjai, a templomba rendszeresen járók se mindig figyelnek egymásra és az újonnan érkezőkre. (Tapasztalat, hogy három év templomba járás után szólították meg a közösség egyik tagját.) A gyónás különösen érzékeny terep, sok sérülés forrása. Az elutasítottság, ítélkezés érzése erősen megjelenik a szexualitás, válás, családtervezés kapcsán.

A közeledést nehezíti az elutasítástól való félelem, befogadja-e a közösség a visszatérőt? A megfeleléskényszer nyomasztó, ha valaki élő hittapasztalatok nélkül kényszerül szabályok betartására. Nehezen értelmezhető a szentmise, az ott elhangzó szövegek, a liturgia menete. Egy peremen lévő hasonlata szerint az egyház olyan, mint a viseltes csizma, amit használója társaságban szégyell, de mégsem dobja ki, mert vannak olyan helyzetek, amikor jól jön.

Vannak megőrzendő értékek is: elérhető, megtalálható szerzetesek, papok, akikhez az emberek bizalommal fordulhatnak, akik az időseket, betegeket sem hagyják magukra, hanem rendszeresen látogatják őket. Jelenlétük az egyházközségben önmagában missziós értékkel bír. Maga a közösség szentmiséje is nagy érték, iránymutatás. A liturgikus szövegek letisztultsága, a szentírási szövegek bátorító üzenete a kereső embereknek reményt ad. Községeink missziós lelkületű tagjai hozzásegítenek embereket ahhoz, hogy visszatérjenek a hitgyakorláshoz.

Javaslatok

Az egyének megszólításához

Mindennek az alapja a személyes megszólítás, elfogadás, befogadás, örömteli személyes példamutatás. Odamenni az emberekhez, ahol vannak. Azzal lépünk párbeszédbe, ami bennük megfogalmazódik, ami őket foglalkoztatja. Ugyanez az érzékenység és figyelem lenne szükséges az idősek és betegek felé is, érezzék, hogy fontosak számunkra, hogy folytonosság van az életükben, s hogy egymáshoz tartozunk.

A közösségi élethez kapcsolódóan

⁴ A plébániai misszióról 4 egyházközségben: Bakonybél (9 fő), Kismegyer, Ménfőcsanak (14 fő), Veszprémvarsány (6 fő), a peremen élők helyzetéről 5 közösségben: Bakonybél (3+4 fő) Ménfőcsanak (12+11+5 fő), Kismegyer, Pannonhalma (4+2 fő) Győrszentiván (12 fő) folytattunk konzultációt.

Élő és befogadó plébániai közösségeket kell alakítani a liturgikus alkalmakon túl is. Ennek terei lehetnek a kötetlen programok: kocsmamisszió, filmklub, farsang, kirándulás. Fontosak a generációkat összekötő programok, ahol bármilyen korosztályú, egészségi állapotú ember jól érezheti magát.

A liturgiához és a hitgyakorlathoz kapcsolódóan

Mielőtt az érdeklődőket behívnánk a szentmisére, hasznos lenne számukra a liturgia és a templom szimbólumainak bemutatása akár egy templomi nyílt nap keretében (egyes plébániákon ez már gyakorlat „nyitott kapuk a templomban” néven). Az evangéliumhoz és a mindennapi élethez kapcsolódó igehirdetés segít belsővé tenni a szentírási szövegeket, elmentésben a politizáló prédikációval, ami elidegenít a templomtól. A katolikus egyház tanítását jó volna úgy átadni, hogy a kereső embert ne megbénítsák a merev szabályok, hanem a krisztusi szabadság terét nyissák meg. Fontos a bizalom és az öröm erősítése az istenkapcsolatban. A félelem és bűntudat által motivált vallásosság helyett az Isten irgalmára, bűnbánatra és a szeretet megélésére kell a fókuszot helyezni. Legyen elérhető az egyéni élethelyzetekre tekintettel lévő, ítélkezéstől mentes személyes kísérés. A papok és lelkivezetők, amikor a szexualitással kapcsolatos vélt vagy valós bűnökkel találkoznak, legyenek tapintatosak és kerüljék a megalázó, elítélő megnyilvánulásokat. A misszió eredményességét erősítené több hiteles, empátiára és önreflexióra képes pap és hívő jelenléte. Az emberek arra vágyanak, hogy a mindennapi életben is az történjen, amiről a keresztények a templomban tanúságot tesznek.

A gyerekek, fiatalok megszólításához

Fontosak egyházmegyénkben az egyházi iskolák, amik a keresztény műveltség átadásának helyei, ugyanakkor az oktatást és a hitéletet külön kell választani. Erre jó példa, hogy az elsőáldozási felkészítés a plébánián van, ahol a szülőkkel is beszélgetnek a hitoktatók. Szükséges az online tér használata, a fiatalok ott vannak jelen. A gitáros misék vonzóbbak számukra. A kényesítés nagyon romboló hatású, legyen jó élmény a gyerekek/fiatalnak a templomba, hittanra járás, ne teljesítendő feladatként éljék meg az elsőáldozást/bérmálkozást. A gyerekek bevezetése a ministrálásba alkalom arra, hogy az addig távolmaradó szülőket is meghívjuk a templomba. Több vidámság, játék és elevenség, gyerekeknek szóló programok segítenék kapcsolódásukat az egyházhoz.

3. A plébános és a szolgálattevők együttműködése

Ebben a témában a Területi Főapátság szinódusi konzultációin 5 csoportban közel 50 fő vett részt a megbeszéléseken.⁵

Szolgálattevőink spirituális alapja

Mindenekelőtt Isten dicsőségére szolgálunk, az egyházközségi szolgálat az istenszolgálat egyik konkrét formája. Isten népének elkötelezettsége nem csupán a szolgálatokban valósul meg,

⁵ Pannonhalma, Bakonybél, Csanak 2, Győrszentiván

hanem a szolgálatot vállalók istenkapcsolatában is. A közösségi, testvéri szellemben végzett önkéntes munka mindnyájunknak a szolgálat örömét ajándékozza. Isten dicsőségére szolgálunk, ezért munkánk nem az önmegvalósítás és nem a hatalmi arrogancia terepe, hanem alázattal a közösség javát keressük.

Tapasztalatok

Az egyházban végzett szolgálat közösségélményt ajándékozik. A különféle templomi, egyházközségi szolgálatok során a szolgálat lelkülete és az együttműködés kultúrája formálódik bennünk. Az együttműködésre való készség és képesség a hitelesség jele. Ezt a tapasztalatunkat szeretnénk áthagyományozni a fiatalabb nemzedéknek is. Engedünk másokat is szolgálni, törekszünk közösségben, csapatban szolgálni. A szinodális megbeszélések adta friss élmény jó lehetőség, hogy új szolgálattelvéket vonjunk be, és felelős vezetőket válasszunk magunk közül.

A szolgálatunk formálja spirituális otthonunkat. Krisztussal és az Ő Szentlelkével működünk együtt, ez a kapcsolat belső imaéletünk és szolgálatunk erőforrása. A lelki életben erőforrásunk lehet még az országos és a területi apátság katolikus programjain való részvétel, *pl. zarándoklat, családi nap, Szent Erzsébet-napi karitász ünnep, krizmaszentelési szentmise.*

A plébánossal, a szervező lelkipásztorral, a világi elnökkel, a képviselővel, a liturgikus szolgálattelvével, a középkorostállyal, a fiatalokkal, a pedagógusokkal, a betelepülőkkel és a periférián levőkkel együtt és érettük végezzük a közösségi szolgálatot. A fejlesztési tervek, pályázatok figyelése, pályázatírás is része a tevékenységünknek. Fontos, hogy a jó gazda felelősségével végezzük a szolgálatunkat!

A rétegpasztoráció sajátos formái is jelen vannak plébániáinkon, pl. fiatalok evangelizációja, férfikörök, családi táborok, női lelkigyakorlatok stb. A laikusoknak egyre nagyobb a szerepe és felelőssége az egyházközségek építésében, pl. igeliturgiákban, paraliturgiák vezetésében, ifjúságpasztorációban. Közös tapasztalatunk, hogy a kisgyermekek megszólításán keresztül tudunk a szüleikkel is kapcsolatba kerülni.

A Területi Főapátságban szolgálatot teljesítők – plébánosaink, diakónusaink és az önkéntes szolgálattelvék – mindnyájan törekszünk a közvetlen, kezdeményező és a kölcsönös tiszteleten alapuló együttműködésre a településeinken élő minden embertársunkkal.

Szolgálati területek az egyházmegye területén

1. Liturgikus szolgálatok: papi és szerpapi szolgálat, akolitus, igehirdető, lektor, ministráns, kántor, sekrestyés, templomdíszítő, takarító
2. Evangelizációs szolgálatok: pl. hitoktatók, imacsoportok vezetői, ifjúsági programok, csoportok koordinálása, ének- és zenekarok szakmai irányítása stb.
3. Karitatív szolgálatok: az idős és beteg testvérek támogatása, kisgyermekes családok támogatása, periférián élők támogatása, szegénygondozás, lelkigondozás
4. Intézményfenntartó szolgálatok: adminisztrációs és pénzügyi feladatok

Javaslatok

Isten népének életöröme és szolgálatkészsége a fokozatosan mélyülő istenkapcsolatból forrásozzon! A szolgálattevők belső életének táplálója legyen a liturgia ünneplése, a szentségekkel való táplálkozás, a lelkigyakorlatokon, a zárándoklatokon való részvétel, a lelkivezetés, az imaközösségekhez vagy bibliakörökhöz való tartozás.

Szemléletváltásra van szükségünk: a plébániáknak nyitottnak és befogadóknak kell lenniük, hogy a családok számára otthonosak legyenek! Szükséges, hogy a testvériség kultúrája a hívő és hívő, plébános és hívő relációjában is működjön.

Az önkéntes szolgálatok a lelkipásztori terven alapuljanak. Ez a terv segítse – a feladatkörök, a hozzá rendelt szolgálatok és eszközök konkrét megnevezésével – a szolgálatok hatékonyságát, azok arányos, testvéri és lelkiismeretes elosztását. A plébános a képviselő-testület bevonásával fogalmazza meg az egyes tevékenységi körökhöz tartozó munkaköri leírásokat, amivel a felelősségi területeket is meghatározzák.

A szolgálattevőket motiválja, szolgálatukban megerősíti a lelkigyakorlat, ezért javasoljuk, hogy a plébánosok szervezzenek lelkigyakorlatokat számukra! Az önkénteseket még az is inspirálja, ha érzékelik, hogy a lelkipásztor tudatosan tervezi feladataikat, és az elvégzett szolgálat után számukra visszajelzést ad.

A Területi Főpátság *lelkipásztori tervének* megfogalmazásában vegyen részt Isten egész népe: a pasztorációban szolgáló szerzetes-papok, diakónusok és a világi hívek. Az ő felelősségük, hogy az idők jeleit megkülönböztetve és a Szentlélek útmutatására figyelve megalkossák ezt a dokumentumot. Ez a dokumentum inspirálhatja a plébániai szolgálattevők munkáját.

A Területi Főpátságra vonatkozó, érvényben lévő *képviselő-testületi szabályzat* és a megfogalmazandó *lelkipásztori terv* egymással harmonizáljon! A *lelkipásztori tervben* tükröződjön a szinodális mentalitás és épüljenek bele a szinodusi javaslatok!

A plébánosok és a szervező lelkészek egyik első számú vezetői feladata, hogy plébániai feladatokat delegálnak önkénteseknek, azaz megbízást adnak az egyházközség tagjainak különböző szolgálatok elvégzésére. Mivel ők a felelősségvállalók, az egység őrei, ezért a delegálás után is figyeljék, ellenőrizzék és bátorítsák a szolgálattevőket! A felelősség megosztásához, a delegációhoz és a kölcsönös visszajelzéshez bizalomra és alázatra van szükség az együttműködő felek között.

A szinodális tapasztalat – az egymás meghallgatása, a nyílt párbeszéd kultúrája – épüljön be a helyi egyházközségeink életébe!

A hitvalló keresztények tudatosan vállaljanak szerepet a helyi társadalom szociális és kulturális életében!

4. Plébániai és ifjúsági közösségek

„Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20)

Ahogy Krisztus földi élete során közösségbe gyűjtötte tanítványait, úgy hívja meg az egyház a megkeresztelteket, hogy közösségben legyenek Istennel és egymással. Ennek a meghívásnak

sejt szintű, helyi megvalósulásai a plébániák, amelyek azonban számos kisebb közösségből tevődnek össze. Ugyan területi apátságunk hívők tekintetében a legkisebb a magyarországi egyházmegegyezés sorában, mégis hatalmas hála és öröm tölt el bennünket, hogy a 15 plébánián közel 40 kisebb-nagyobb közösség, lelkeségi mozgalom, imacsoport működik. Ezek tevékenyen járulnak hozzá mintegy 300 ember mélyebb elköteleződéséhez és hitbeli növekedéséhez. A szinódusi beszélgetések során 15 rendszeresen találkozó kisközösségben zajlottak konzultációk. Ezek kapcsán külön hangsúlyt kaptak az egyház jövőjét jelentő ifjúsági közösségek, melyek 7 plébánián vannak jelen.⁶ Számunkra ők a remény jelei.

Tapasztalatok

A kiscsoport-beszélgetések során megerősödött az a felismerés, hogy a komolyan vett, személyes Krisztus-hit sohasem vezethet elszigetelődéshez, hanem újra és újra közösségbe kapcsol. A hitelesen megélt közösségi lét erősíti a szűkebb és tágabb közösséghez, a plébániához és az egyházhoz tartozás érzését. Az összetartozás és közös istenkeresés teret nyit és alkalmat nyújt ahhoz, hogy a hit folyton kapcsolatban maradjon a hétköznapi élet valóságával, amire a ma keresztény emberének óriási szüksége van.

A szinódusi találkozások arra is alkalmat adtak, hogy mély hála törjön felszínre mindazért, amit a közösségeink már egyszerűen a pusztán létükkel jelentenek. Minden egyes közösség kézzel fogható módon segít megtapasztalni az összetartozást, az elfogadást, a kölcsönös szeretetet, egymás hordozását. Hiteles keresztény családi háttérből jóval könnyebb bekapcsolódni a közösségbe, ugyanakkor a csoport támogatása sokat tud segíteni a családi és hitbeli nehézségek idején. A jó közösség példája segít az isten- és emberkép, illetve egyházkép gyógyulásában, tisztításában. A kisközösségekben a Krisztus-hit egységén túl rendszerint valami másfajta közös vonás is összefogja a tagokat (pl. hasonló életkor vagy életállapot, közös szolgálat, azonos érdeklődési kör), s ez még inkább előmozdítja a kohéziót és a tartós meggyökerezést.

Számos konzultáció egybehangzó felismerése, hogy hosszú távon a keresztény kisközösségek felelősségvállalás és szolgálat nélkül elszegényednek, előbb-utóbb szétszélednek. Emiatt is fontos, hogy a csoportok tagjai – köztük a fiatalok is – bizalmat és feladatot kapjanak a közösségépítés munkájában és a képviselő-testületekben. A hívek gyakran közösségi szolgálataikon keresztül válnak aktív szereplőkké, lépnek ki a passzív befogadó szerepből. Személyes kapcsolataik, barátságaik itt válnak valóban termékennyé. Mindamellet, hogy ez időnként áldozattal jár, az együtt végzett szolgálat gyakran vezet ahhoz a felismeréshez, hogy a közös feladat mintha megsokszorozná az egyenként talán kicsinynek vagy esendőnek látszó erőfeszítéseket és a Szentlélek különleges kegyelmi áldásait hozzák magukkal. Egy-egy közösen szervezett liturgikus, ünnepi alkalom vagy kötetlen program, ahol a közösség összegyűlik, néha hosszú távú, nem várt lelki hatásokkal bír.

Javaslatok

Előfordul, hogy a kisközösségek a plébánián belül sem tudnak egymásról. Több szintű nyitottságra van szükség és olyan kötetlen fórumokra, lelki napokra, workshopokra, ahol – fel-

⁶ Ménfőcsanak, Győrszentiván, Bakonybél, Tarjánpuszta, Veszprémvarsány, Pannonhalma és Ravazd

használva a nyomtatott és digitális média adta lehetőségeket – ezek a csoportok az egyház-község felé is bemutatkozhatnak. A megismerkedésnek továbbra is kiemelt alkalma lehet a liturgia, illetve az előtte, utána történő beszélgetések, szervezett agapék, spontán összejövetelek, ahol találkozhatnak egymással a közösségek tagjai. Ezeket mindenképpen érdemes bátorítani, támogatni.

Célravezetőnek tartjuk a plébániákon egyfajta belső mag kialakítását, ahol a plébánossal szoros együttműködésben a közösségek vezetői és elkötelezett tagjai egymást kölcsönösen erősíteni tudják. Ennek kapcsán kulcskérdés a kommunikáció fejlesztése, egymás karizmáinak mélyebb megértése és a plébániai közös misszió szem előtt tartása.

Ugyanígy lényeges szempontként merült fel a plébániai közösségek működésének egyre hangsúlyosabb összehangolása a területi apátság szintjén. Jelenleg is léteznek egyházmegyei referensek (pl.: ifjúság-, ministráns-, családreferens), akik kezdeményeznek plébániákon átívelő programokat, összefogásokat. Az ő megerősítésüket megfelelő anyagi, emberi és infrastrukturális erőforrásokkal elengedhetetlennek tartjuk. Egy ilyen, folyamatosan szélesedő egyházmegyei hálózatépítés és fejlesztés mélyíthetné a kölcsönös tudásmegosztást és jó gyakorlatokat, közös, célzott képzéseket adhat szakpasztorációs és kateketikai területeken. Ebben még inkább kifejeződhet a központ és a kisebb, helyi közösségek kölcsönös egymásra hatása.

Kihívást jelent, hogy a plébániákon a különböző korú és életállapotú hívek, idősek és fiatalok egyaránt megtalálják-e a korosztályuknak és érdeklődési körüknek megfelelő csoportot. Különösen az ifjúság számára, a kortárs közösségek bírnak a legnagyobb megszólító és megtartó erővel. Viszont tudatosan keresni kell a módját, hogy a különböző generációk miként tudnak együtt ünnepelni, mert a konzultációk alapján a fiatalok számára a vasárnapi szentmise mint kiemelt közösségi liturgia nehezen befogadható és kis megtartó erővel bír. Akár anyagi erőforrások biztosításával korszerű, kreatív megoldásokat kell keresnünk a régi formák, tradíciók és a szentmise újratöltésére, ami a fiatalok, de akár a tágabb közösség számára is jobban elősegíti az aktív bekapcsolódást, hatékonyabban kifejezi a liturgia és a mindennapi élet kapcsolatát.

Sajátos nehézséget jelent az ifjúságpasztorációban a fiatalok megtartása, különösen a bérmálás után. Hasznosnak tartanánk egyfajta szemléletváltást, miszerint a bérmálkozásra készülők a plébániai közösségben együtt növekedve, abban elmélyülve, szolgálatot vállalva részesülnének a bérmálkozás szentségében, ahol van lehetőség a közösségi létforma folytatására. A „szentség elnyerése” mellett a „valahová tartozás” érzésének kialakítását is szem előtt kellene tartani. Ehhez az iskolai és a plébániai katekézis kapcsolatának átfogó átgondolására van szükség.

Örömteli felismerésünk, hogy az élő közösségek plébániáinkon az Isten országa épülésének magjai, amiért mindannyian hálával és felelősséggel tartozunk.

5. A családok élete a plébánián

Egyházközségeink kiemelt feladata a családok lelki gondozása, melyet változó sikerrel tudnak megvalósítani. A Pannonhalmi Területi Főapátságban közel 25 éve működik családreferensi szolgálat. Évente kerül megrendezésre az Egyházmegyei Családnapi, valamint számos plébániai program, pl. táborok, családos kisközösségi alkalmak. Több plébánián hetente/havonta

vannak mocorgó, diák vagy családos szentmisék. 2022-ben alakult egy családpsztorációs munkacsoport is, mely egyházmegyei programok szervezésén túl a stratégiai gondolkodásban is szeretne előrelépni. Ebben kulcsszerepe lehet a mostani szinódusi folyamatnak. E témában a szinóduson 11 csoportban folyt beszélgetés.⁷

Tapasztalatok

A visszajelzések alapján a hetente, közösen megélt szentmise a családok számára kulcsfontosságú esemény, ám számos plébánián a kisgyerekekkel közös jelenlét nehézséget okoz szülőnek, közösségnek egyaránt. Ugyanakkor egyházunk jövője számára elengedhetetlen, hogy a gyermekek élő tagjai legyenek a közösségnek, otthon érezzék magukat a templomban, a plébánián és az egyházban, itt, ebben a közegben növekedjenek, váljanak érett, felnőtt tagjává Krisztus testének. Nem mondhatunk le arról, hogy a gyerekek aktív tagjai legyenek az egyháznak.

A megkérdezettek több csatornán is azt jelezték vissza, hogy a jegyesoktatás rendkívül fontos, és megvalósítása több plébánián példaértékű. Ugyanakkor nem minden pár tud vagy akar élni ezzel a lehetőséggel, és jónéhány plébánián nincs kiforrott gyakorlata a megfelelő, korszerű jegyesképzésnek. Egyházmegyénkre általánosságban jellemző, hogy az esküvő után a házaspárok számára nem érhető el tematikus és a családi élet ciklusainak megfelelő kísérés, pedig a mai korban a helyes párkapcsolat, a szexualitás, a szülői szerepek és a gyermeknevelés kihívásainak kezelése mindenki számára nagy feladat.

Egyházmegyénkben sok családos kisközösség működik évek, évtizedek óta, mint pl. a plébániai családi csoportok, a MÉCS, a Schönstatt, a Házás Héttvége, melyek rendkívüli módon erősítik a házaspárokat és a családokat. Ezek jelenléte elsősorban a nagyobb plébániákra koncentrálódik. A zártabban működő csoportokon kívül a családok számára fontos a plébániai közösségek és alkalmak kötetlenebb megélése is (közös sportprogramok, családi napok, bográcskozás, dicsőítések stb.).

Javaslatok

Ahhoz, hogy *legyünk*, hogy *egyre többen* legyünk és *megmaradjunk*, hogy a családi életünkben megélt sok kegyelmet másokkal is meg tudjuk osztani, valamint hogy az evangélium hirdetésének jézusi küldetését hűen teljesítsük, szükség van a személyes, normális és közvetlen megszólításra és meghívásra.

Cél, hogy a plébániákon heti rendszerességgel legyenek olyan liturgikus alkalmak, ahol a család minden tagja és minden jelenlévő otthonosan érzi magát.

Fontos, hogy a gyerekeknek helyet találjunk az egyházban minden életkorban. A gyerekeket és családokat *folyamatosan* kísérik a keresztség felvételétől, ne csupán a szentségek vétele legyen a kapcsolódási pont. Kamaszainkat, fiatal felnőtteinket fel kell készíteni a világból érkező számos hatásra, veszélyre, kísértésre, melyekkel meg kell küzdeniük. Ne engedjük el a kezüket!

⁷ Ménfőcsanak 4, Pannonhalma 3, Ravazd 2, Győrszentivánon és Bakonybélben 1-1

Fontos, hogy a házaspárok is az egyház útmutatásainak megfelelő, az egyházmegye által koordinált tanításban, képzésben, programokon vehessenek részt. Ezért nagyon jó a családpsztorációs munkacsoport tevékenysége, mely egyházmegyei szinten nyújthat segítséget a házastársi kapcsolat elmélyítésében és a gyerekeknél különböző kérdéseiben is.

Kreativitás és rugalmasság szükséges ahhoz, hogy a mai világban előforduló különböző élethelyzetekre reagálni tudjunk. Építsünk befogadó és toleráns közösségeket, melyek átjárhatóak, transzparenssek és nyíltan kommunikálnak. Az újakat, a még-kívül-állókat nagy szeretettel és közvetlenséggel, bátran szólítsuk meg! A mai korban különösen fontos, hogy az elváltak, a krízisben levők, a gyermeknevelési gondokkal küzdők, a mozaikcsaládok, az özvegyek is megtalálják a helyüket az erős plébániai közösségeinkben. A lelki megkülönböztetés karizmájával élve a plébániai közösségek (ilyen értelemben a családcsoporthoz is) legyenek megszólítóak, ami akkor válik hitelessé, ha a be- és meghívást tényleges befogadás követi. Meglévő közösségeinket erősíteni kell abban, hogy ne legyenek kirekesztőek, külső és belső kommunikációjukban tudatosan törekedjenek a krisztusi szeretet megélésére.

Segítse és mozdítsa elő az egyházmegye és a plébánia, hogy minél több kisközösség, csoport és alkalom jöhessen létre (pl. férfi/női körök, családok közösségei, imacsoporthoz, kórus, közös kirándulások stb.)! A közösségépítésben fontos, hogy olyan találkozási lehetőségeket is szervezzenek a plébániák, amelyek nyitottak a közösséghez lazábban kapcsolódó tagok számára is (pl. jótékonysági koncert, anyák napi műsor, vásárok, filmklub, családi sütögetés stb.).

Mindez nem csupán a lelkipásztorok feladata és felelőssége, hanem a közösség minden tagjának szívügye kell, hogy legyen. Az egyház továbbélése táplálkozik a családokból, ezért létfontosságú a családok megtartása és támogatása. A család az egyház magja. Ezt a magot gondozni kell, hogy rajta keresztül az egyház új hajtásokat hozhasson.

6. Hitoktatás

A Területi Főapátságban a hitoktatás egyrészt az állami fenntartású iskolákban heti 1 órással 10 helyszínen folyik 1–8. osztályban, nagyon változó osztálylétszámokkal, másrészt két egyházi általános iskolában heti 2 hittanórán, 20 fő körüli osztályokban ugyancsak 1–8. osztályban. A hitoktatásról 3 csoportban folyt színóduzi beszélgetés.⁸

Tapasztalatok

Az állami fenntartású iskolákban erkölcsstan tárgy mellett adott településeken református és evangélikus hitoktatókkal párhuzamosan zajlik a munka. Ha azt látják a gyerekek, hogy az erkölcsstan órán szabadfoglalkozás van, nem kell „tanulni” semmit, azt választják. Ne felejtjük el, hogy kimaradtak generációk a hitoktatásból, azért is nehéz most a szülőknek a hittanra inspirálni a gyermeket. Az erkölcsstant és hittant választók aránya a város környéki plébániákon 50-50%, más helyeken ez elbillen a hittan javára 80% felé. Az iskolák azon túl, hogy a helyet és az infrastruktúrát adják és nem gátolják a hitoktatók munkáját, különösképpen nem is segítik.

⁸ Ménfőcsanak, Győrszentiván, Bakonybél

Elfogadólag, de nem támogatólag viszonyulnak hozzá. Általános megállapításunk, hogy az információáramlás néhány hely kivételével nem megfelelő. A hittant kevésbé fontos tárgynak tekintik. Az egyéb iskolai és iskolán kívüli elfoglaltságok miatt elmaradt órákat lehetetlen pótolni. Ahol az iskola messze van a plébániától, nem lehet szó a templomi környezet adta előnyök megteremtéséről. Sajnos hitoktatásunk nem tud mindig élményszerű lenni. Mindezek miatt csak szerény hatást tudunk kifejteni még a rendszeres találkozások mellett is.

Az *egyházi fenntartású iskolák* osztálymisékkel, iskolán belüli szentmisékkal és reggeli áhítattal próbálják a hitgyakorlás lehetőségeit bővíteni, míg a pannonhalmi bencés gimnáziumban a kollégiumi élet tágasabb keretei között helyet kapnak a rekollekció, a bűnbánati liturgia és a csendesóra alkalmai is. Az óvodai hitoktatás az iskolai évekre is kifejti pozitív hatását, mert a szülők könnyebben elérhetőek, ha a gyerekeken keresztül már az óvodai hitéletbe is bekapcsolódtak.

Az órarend szerinti tanórákon túl a települések nagy részén *plébániai* hittan foglalkozások is vannak. Elsősorban elsőáldozási és bérmálkozási felkészítők, ovis és ifjúsági hittanok. A felnőtt katekumenek felkészítése egyénileg vagy kis csoportokban történik, a jelentkezők számától függően. A kistelepülések nagy hátránya, hogy helyi iskola hiányában a gyermekek más-más iskolákban tanulnak, és nehéz őket egyházi színtereken egyben tartani. Ennek következménye, hogy a szentségek felvétele, a szentmisék megélése nem helyben, hanem az iskolák templomaihoz kötődően történik. Ezáltal a helyi közösségek elfogynak, kiüresednek. Ez a városhoz közeli településeket is érinti. Oka, hogy a családok az idejük nagy részét a városban töltik, szinte csak aludni járnak haza, és sok esetben nincs igényük a helyi egyházközösséghez kapcsolódni. A nagyváros (Győr) peremterületén élők közül a tősgyökeres lakosok alkotják az egyházközösséget, és az ő családjaikból kerül ki a hittanosok nagy része. Reményteljes, hogy a beköltözők közül egyre többen megszólíthatóak, de ennek eredménye hosszú távon fog megmutatkozni.

Az egyházmegye területén élő családok nagy része a mai világi, profán környezetben él. Rendes és jószándékú emberek, de nem gyakorló vallásos családok. A keresztény értékrend eltűnőben van. Még akik iskolai szinten a hittant választják is, többségében távol maradnak a szentmisékről és az egyházban zajló programoktól.

A beszélgetéseken résztvevő generációk képviselői elmondták, hogy az egykori hittanos közösségek meghatározóak voltak számukra. A hétköznapiakban és ünnepi alkalmakon is a közösségi összetartozást erősítették az atyák által vezetett különböző programok, az életre felkészítő irányutatást adva. A mai fiataloknak is lenne erre igényük, ugyanakkor megfogalmazták azt is, hogy az iskolai elfoglaltságok, családi lehetőségek és a megnövekedett szabadidős tevékenységek mellett már nem jut idő a hittanos programokra.

Javaslatok

A változtatás igénye már megfogalmazódott, kisebb helyi szintű próbálkozások, néhány jó gyakorlat már kialakult. Meglátásunk szerint egyházmegyei szintű összefogásra, egységes tematikára van szükség, amit rugalmasan minden helyi közösség magára szabhat.

Az iskolai hitoktatás azért nagyon fontos, mert az abban résztvevő sok gyermek megismerheti Isten jóságát és Jézus evangéliumát, viszont a plébániai hitoktatás ad igazán lehetőséget arra, hogy valóban hatékonyan működhessünk. A hitoktatás igazán úgy valósulhat meg, ha az oktatás és a családi élet egységben van.

Fontos lenne, hogy felismerjük, milyen élethelyzetből jönnek a családok, mert csak ezt megfigyelve tudunk kapcsolódni hozzájuk. A személyes kapcsolatok kialakítását segítik a

kiseb helyi közösségek, a néhány családot megszólító közvetlen papi megkeresések. Az atyák a mise időtartamánál figyeljenek a kisebb gyermekek „türelmi szintjére”. Templomaink sok tanúságtételnek adnak helyet, a hitüket gyakorló fiatalok váljanak példaként láthatóvá. A szentmisén kívüli egyházi programok önismereti és életvezetési témákkal is segíthetnék a családokat, illetve szabadidős és közösségi programokkal a tőlünk távollevőket is jobban megszólíthatnánk.

Javasoljuk online adatbázis létrehozását, értékes és igényes tartalmakkal megtöltve, melyek által a mindennapokban otthon is elérhetővé válhatna egy-egy keresztény rajzfilm, vagy egy-egy lelki útmutatást adó előadás. A plébániák közti, kor vagy téma szerinti találkozási alkalmak megerősítőek lehetnek. A helyi infrastruktúra fejlesztésénél törekedjünk arra, hogy a gyermekek és családok otthonosan érezzék magukat, legyenek nyitottak az épületek, a plébánosok legyenek jelen a falvak életében. A helyi szolgáltatók felelősséggel vállalják a plébános mellett a munkát és erre kapjanak teret, megfelelő irányítást.

A hitoktatók számára szervezzünk évente továbbképzéseket, megerősítő alkalmakat, hogy az élményszerű hittantanítás irányába haladhassunk. A színóduzi kérdőív feldolgozásánál kimutatott család- és ifjúságpasztorációban tegyünk előrelépést, mert az egyház jövője a fiatalokra épül. Az állami iskolák vezetőivel keressük a találkozási pontokat, tegyük számukra elérhetővé, hogy az iskolai hitoktatás mit jelent, és kössünk kölcsönösen jó megállapodásokat velük.

7. Diakónia a plébániákon, karitászcsoporthok működése

A Pannonhalmi Területi Főapátság egyházközségeihez tartozó karitászcsoporthok munkáját kívánja egybefogni a Pannonhalmi Egyházmegye Karitás Szervezete, amely része a MKPK 16 egyházmegyei szervezetének. A segítő tevékenység különféle formákban valamennyi helyen megvalósul, azonban alapító okirattal jegyzett karitászcsoporth még nem minden településen szerveződött. E témáról 3 csoportban folyt színóduzi beszélgetés 32 fő részvételével.⁹

Kiknek és hogyan segít a Karitás?

A Karitás szolgálata az idősek és betegek, a családok, a fogyatékkal élők, a szenvedélybetegek, a hajléktalanok, a hátrányos helyzetű kisebbségek, a menekültek, a katasztrófák áldozatai segítésére irányul. A helyi csoportok karitászmunkatársai és önkéntes segítői a plébános irányításával, a helyi adottságoknak megfelelően más segítő szervezetekkel és szolgálatokkal együttműködnek.

A Karitás szolgálatának teológiai alapja

A hívő közösségekben az igehirdetés és a szentségek ünneplése mellett a diakónia, *„nem valamiféle jótékonyság, amit másokra is rá lehet bízni, hanem az Egyház küldetésének lényegéhez tartozik”* (Deus Caritas Est 25). A közösségi imaéletet nem lehet elképzelni a diakóniai segítés és karitatív tevékenység nélkül.

⁹ Pannonhalmán, Bakonybélben és Győr-Ménfőcsanakon

A Karitászz szolgálat lelkülete

Az irgalmasság cselekedetei a szükséget szenvedők iránt – az evangélium tanítása szerint – csak személyes odaadással, a szeretet, az igazságosság, a béke és az emberi méltóság tiszteletben tartása által valósulhat meg, korra, nemre, vallási hovatartozásra és politikai meggyőződésre való tekintet nélkül.

Tapasztalatok

Eddigi jó gyakorlataink pozitív tapasztalatokkal gazdagítottak bennünket: *Tartósélelmiszer-gyűjtések (nagyböjti, adventi), Erzsébet-napi gyűjtés, Erzsébet-táborok, Élelmiszerbank pályázatai, DM pelenka, Béres Csepp* és egyéb adományok osztása. A rászorultaknak történő adományosztás mellett ígéretes tapasztalat az őket öngondoskodásra ösztönző programjaink is: *Vetőmag Program, Lak6, Szép Otthonok Program*. Megfogalmazódott az adományok átadása mellett a lelki segítségnyújtás, jó szó igénye is.

Nélkülözhetetlen a Főapátság részéről a humán és anyagi háttér biztosítása a szervezett, szaktudással, szeretettel történő működtetéshez.

Javaslatok

A szinódus plenáris ülésén megállapítottuk, hogy a segítő szeretet gyakorlása minden egyházközségben jelen van, ám nem mindenütt szervezett formában. Ezt tükrözi, hogy a 15-ből mindössze 3 egyházközség képviselői folytattak a karitászz szolgálatáról szinódusi konzultációkat. Fontos, hogy egyházmegyénkben a karitatív tevékenység szervezett és összehangolt legyen. Ezért sürgető feladat, hogy azokon a plébániákon, *ahol még nem alakult meg a karitászcsoport, ez mielőbb megtörténjen*.

A rászorulókat meg kell ismernünk, irányukban empatikusnak kell lennünk. Ahhoz, hogy a diakóniai szolgálatokban jól tudjunk segíteni, szükség van képzésekre is. A tapasztalatokat át kell adnunk a következő generációnak.

Kiemelten fontos a megfelelő kommunikáció, az információáramlás biztosítása – honlap, Facebook, egyéb közösségi média, reklám – folyamatos közlése. Természetesen ez vonatkozik a Karitászz Szervezetünkre is. Aki segíteni szeretne, jusson megfelelő információhoz a lehetőségekről.

A szervezett segítségnyújtáshoz elengedhetetlen a helyi családok és helyzetük ismerete. A közösségi programok és az egyházi ünnepekhez kapcsolódó alkalmak is hozzásegíthetnek ehhez. A helyi lehetőségekhez igazodó módszerek, kísérletek is szükségesek: monitoringrendszer, utcafelelősök, postás, gyógyszerháros stb.

A helyi szervezetekkel való együttműködés, az összehangolt segítségnyújtás lényeges, nem feltétlenül szükséges, hogy mindenki mindenben részt vegyen. Létfontosságú a bántalmazással, elhanyagolással és közösségi hiányosságokkal kapcsolatos esetek jelentése, valamint az információk átadása a családsegítő, a házi orvos, a védőnői szolgálat, a hatóságok, a szociális iroda vagy akár csak a Nyugdíjas Klub felé.

Alapvető az önkéntesek megszólítása és bevonása az idősebb generáció segítésébe. Az iskolás korúakat, bérnyúlásra készülő diákokat, középiskolásokat (IKSZ igazolással) meg lehetne hívni konkrét feladatokra. A közösségi feladatokra javaslatként megfogalmazódott az „adj egy órát a diakóniára”. Szükséges volna az évenkénti tagfelvétel, hogy egyre több önkéntes között

oszthassuk meg a feladatokat. Az önkéntesek képzésére, motiválására is figyelmet kell fordítani.

Az adott egyházközség weboldalán, illetve saját platformon, Facebook nyilvános csoportban az erre megbízott adminok gyűjthetnék össze, rendszerezhetnék a felajánlásokat, a hiányokat, közös programok szervezését. A tárgyi adakozás mellett a csoport által szervezett programok lehetőséget adnak a közösség újbóli összekovácsolására, beszélgetésekre, lelki feltöltődésekre, ezek szervezésével is tehermentesítve papjainkat.

A tárgyi adományok mellett egyre inkább mentális, lelki segítségnyújtásra, hospice jellegű támogatásra és a magány oldására is szükség van. Az elmagányosodó, beteg idősök segítségre szorulnak a ház körüli teendők ellátásában (pl.: fűnyírás, favágás).

Önkéntesekkel ez korlátozottan oldható csak meg, forrás biztosítása is szükséges a támogatáshoz. A településeinkre érkező menekült családok beilleszkedését, a gyerekek óvodai és iskolai elhelyezését is segíteni kell.

8. Az egyház egységének építése

A Pannonhalmi Területi Főapátságban az ökumenizmus területén régtől fogva óriások vállán állunk. A keresztény egység elkötelezettje volt már a XIX. században a bakonybéli Guzmics Izidor apát, a II. Vatikáni Zsinat után pedig más bencés atyák mellett Békés Gellért, Söveges Dávid, Solymos Szilveszter, Sulyok Elemér és Várszegi Asztrik is. Az egyház egységéért ezt a hagyományt követve ma is több szinten munkálkodunk: a településeken élő gyülekezetek ökumenikus kapcsolataiban és a két ökumenikus lelkiségű bencés monostorban. A témáról hét csoportban folyt konzultáció.¹⁰

Tapasztalatok

Spirituális tapasztalatok

Szerzetesi karakterű egyházmegyénk területén, spirituális központként két monostor működik. Egyházközségeinkben a lelki élet megújítása összefügg a monasztikus élet megújulásával. A Biblia olvasása lectio divinaként a reformáció egyházaival kapcsol össze bennünket, amelyekben az Ige mindig kitüntetett helyet foglalt el. A megújulás másik eleme, a Jézus-ima gyakorlása pedig az ortodox egyházakkal köt össze minket.

A taizéi lelkiségnek jelentős szerepe van abban, hogy gyülekezeteink, s bennük a fiatalok az ökumenére nyitottá váltak. Kapcsolódásunkat segíti, hogy a taizéi ima egyszerűsége és szépsége jól illeszkedik a bencés hagyományhoz. Roger Schütz életpéldája és a taizéi közösség a kiengesztelődés zarándokújtjára hív bennünket. E kiengesztelődés szép, ökumenikus rítusa a hamvazószerdai bűnbánati liturgia, az ökumenikus hamvazkodás,

¹⁰ Pannonhalmán, Veszprémvarsányban, Ménfőcsanakon és Bakonybélben, valamint az Ökumenikus Zarándoklat, a Szent Benedek Zarándoklat és a Colloquium discipulorum konferencia résztvevőivel (összesen kb. 70 személy)

amelyet harmadik éve ünnepelünk Pannonhalmán számos protestáns püspök és lelkész koncelebrálásával.

Egyházközseink ökumenikus elkötelezettségét táplálják a januári imahét közös liturgiái, amelyeken a testvéregyházak lelkészei hirdetik nekünk Isten igéjét. A gyülekezetekben megélt spirituális tapasztalatok közül kiemelkedik a háromfelekezetű Veszprémvarsányban ökumenikusan megünnepelt virágvasárnapi bevonulás. Krisztus keresztségét az útvonal különböző szakaszain a felekezetek képviselői felváltva hordozták, miközben együtt haladt velük a keresztény nép. Ez a varsányi keresztényeket egyesítő, üdvösséghezó bevonulás rámutat arra, hogy az ökumené legmélyebb szinten spirituális találkozás, a lelki ajándékok cseréjének átélése. Feltétele pedig, hogy a keresztény nép nyitottsága találkozzon a három lelkész ökumenikus nyitottságával.

Ökumené a hétköznapokban

Az ökumené a hétköznapok során személyes kapcsolatokban, barátok között, vegyes felekezetű házaspárok és családok életében épül. Jó látni, amikor a házaspárok együtt, kézen fogva mennek az ökumenikus istentiszteletre. Vasárnaponként akadnak családok, akik mindkét istentiszteleten részt vesznek, mások felváltva járnak, ismét mások pedig az egyik felekezet liturgiáján kötnek ki. Ugyanakkor e vegyes felekezetű családok élnek át legdrámaibban egyházaink szakadását. Szenvednek a szentségi élet különbözőségétől, a protestáns fél például nem részesül a bűnbánat szentségében. Előrelépés, hogy a lelkigondozás és a lelkivezetés már ökumenikus bázison történik. Többen beszámoltak arról, hogy lelki kísérőjük egy másik felekezet-hez tartozó lelkész. A legnagyobb fájdalmat az eucharisztikus közösség hiánya jelenti. Miközben a katolikus fél szentáldozáshoz járul, protestáns házastársa csak áldásban részesül. Míg ők ketten a házasságban teljes közösséget élnek meg, a liturgiában éppen a megosztottsággal szembesülnek.

A fiatalok között egyre kevésbé találjuk meg a megosztottság nyomait. Egymás iránti nyitottságuk örömteli. Közösségeik legtöbbször felekezeti megkülönböztetés nélkül jönnek létre. Korunkban azonban sokan nem igazán értik, mitől lesz valaki református vagy katolikus. Keveset tudunk a saját felekezetüket megkülönböztető hitbeli tartalmakról, ugyanakkor a felekezeti identitás hiánya rámutat a keresztény identitás hiányosságaira is. Egyházunk múltja, hagyományaink, tévútjaink és bűneink is önazonosságunkhoz tartoznak. Csak az tud hitelesen fáradozni az egyház egységén, aki ismeri fájdalmas megosztottságát is. Az egység megtapasztalását hátráltatja a felületesség két szélsőséges formája: egyrészt a különbségeket elmosó attitűd, másrészt az előítéleteken alapuló elzárkózás.

Ökumenikus konferencia, lelkigyakorlat, zarándoklatok, közösségek

Az ökumené megélésének kitüntetett alkalmai a pannonhalmi monostorban az ökumenikus lelkigyakorlat, Bakonybélben pedig a két évente megrendezett Colloquium discipulorum konferencia. E konferencián a kb. 80 résztvevő mentálhigiénés szemléletű, interaktív műhelyekben osztja meg a Krisztus-követésről szerzett tapasztalatait. Az együttlétre a bizalom légköre, az otthonosság jellemző. Hiányossága viszont az idő rövidege, két évente egyetlen nap, szigetszerű találkozás.

Ökumenikus lelkiségünk erőteljes tapasztalatait élék meg évente két zarándoklat résztvevői. A Szent Benedek Zarándoklat 19 év óta a Győr, Pannonhalma, Bakonybél, Tihany

útvonalat járja be évente közel 100 zarándokkal. Az egyház egységét nemcsak a felekezetek, hanem a monostorok, valamint a zarándokok – jelentős számban egyházközségeink hívei – és a szerzetes közösségek között is építik. Az Ökumenikus Zarándoklaton 6. éve 50 zarándok gyalogol együtt. Ez a közös lelki vezérfonallal együtt haladás a valódi élet leképezése. Napi nehézségekkel kell megküzdenünk, egymás terheit kell hordoznunk, miközben Isten jelenlétét tapasztalhatjuk. Alkalom arra is, hogy egymás hagyományait jobban megismerjük. A katolikusokat is gazdagítja, amikor női lelkész hirdeti igét és tart áhítatot. Protestáns testvéreink pedig a szerzetesek zsoltárimádságának lesznek részesei.

Folyamatosan működő ökumenikus csoportok és közösségek is fáradoznak egyházmegyénkben az egységen. Ilyen a havi rendszerességgel összegyűlő lelkészek és lelkigondozók szupervíziós csoportja, valamint a Szent Lukács Ökumenikus Dékánia, amely 2004-ben segítők lelkigondozására és az egyház egységének előmozdítására jött létre.

Javaslatok

Ajándékok cseréje. Osszuk meg kincseinket hagyományaink összemosása nélkül! Fontos, hogy megismerjük egymás tradícióját, merítkezzünk abból. A közös pontokat keresve az ősegyház hagyományához nyúlunk vissza, ezzel segíthetjük a közeledést. Ugyanakkor, miközben valódi értékeket hagyományozunk át, meg kell különböztetnünk felekezetünk megbetegítő hagyományait is – ezt bevallani bátorságot kíván tőlünk. Feladatunk az emlékezet megtisztítása.

Ökumenikus bűnbánati liturgia. A pannonhalmi monostorban a hamvazószerdai ökumenikus liturgia egy közös bűnbánatnak, egy közös liturgikus gyakorlatnak a kezdete. Ahogy a taizéi kereszthódolat beépült sok plébánia gyakorlatába, erről is jó lenne tágabb körben hírt adni és a testvéregyházakban népszerűsíteni.

Kölcsönösség. Lelkivezetés, lelkigondozás más felekezetű személynél is lehetséges, erre közösségünk tagjait is biztathatjuk. Az ökumenikus imahét mellett gyakrabban és több szinten találkozhatnánk. Kölcsönösségre és kiegyensúlyozottságra van szükség, nem arra, hogy mindig csak a másik jöjjön, mintha ez lenne a dolgok normális menete.

Ismeretek mélyítése. Fontos feladatunk a laikusok ökumenikus képzése. A hitgyakorlat alapjait meg kell ismerni. Tudatosságot igényel: mit, miért, hogyan vállalok. Ezért a fiataloknak az ökumenikus szemléletet már általános iskolától kezdve közvetíteni kell. Ismerjék meg, hogy milyen sebekről van szó, hogy ezeket később ők is gyógyítani tudják.

Papok és lelkészek. Hiteles papokra és lelkészekre van szükség. Többek tapasztalata volt, hogy a női görögkatolikus papok könnyebben szólnak a fiatalokhoz, mert maguk is családban élnek. Egyházmegyénk híveinek többsége támogatná, hogy a Római Katolikus Egyházban hitükben kipróbált férfiakat pappá szenteljenek. Ha ezt a kis lépést a cölibátus értékeinek hangsúlyozása mellett megtenné az egyház, kitágulnának lehetőségei az evangelizációban.

Eucharisztia. Meggyőződésünk, hogy a teológusok és a tanítóhivatal sürgető feladata, hogy előmozdítsa az eucharisztikus közösséget egyházaink között. Személyes hitvallásra épülő, egyedi élethelyzetekhez igazodó püspöki engedély az Eucharisziára/Úrvacsorára ennek előfutára lehet. Ezzel megvalósulna Krisztus Urunk tanítása: „Legyenek mindnyájan egy!” (Jn17,21)

9. A nők helyzete az egyházban

Egyházmegyénkben „A nők helyzete az egyházban” témában négy településen zajlottak szinódusi beszélgetések.¹¹ Ezeken az alkalmakon összesen 42 fő vett részt, többségében nők. A téma megbeszélése során összegyűjtöttük a nők egyházban szerzett jó és rossz tapasztalatait, valamint a jelenlétük és szolgálataik jobb megbecsülése érdekében tett javaslatokat.

Tapasztalatok

Többségi tapasztalat, hogy a hölgyek ebben az egyházmegyében nem érzik magukat elnyomva vagy háttérbe szorítva. Sok feladatot kapnak, számos területen kiteljesedhetnek. Örömmel tapasztaljuk, hogy egyre több nőt választanak meg egyházközségi képviselő-testületekbe, vagy hogy például nők lábát is megmossák a nagycsütörtöki szertartás alatt. A szentmisén a nők létszáma általában magasabb, mint a férfiaké, de még mindig tartja magát az a gyakorlat, hogy a nők inkább takarítási vagy adminisztratív munkát kapnak, nem pedig lelkigondozói vagy liturgikus szolgálatot. A megnyilatkozó hölgyek és férfiak is egyetértenek abban, hogy a női személyiségjegyek, mint az empátia, a szervezési készség vagy a nagyobb nyitottság a transzcendens felé jelenjenek meg közösségeinkben, hiszen a nők ötletei, szellemi energiája előre viszi a lelki életet.

A beszélgetésben résztvevők szomorúan látják, hogy a férfiak „elfogynak” egyházközségeinkből, közösségeink „elnőiesednek”. A férfiak elmaradásából adódó helyzetben kénytelenek a nők egyre több feladatot vállalni.

Bár nem általános, mégis számos nő fájó tapasztalata a kirekesztettség. Gyakran visszautasítással, meg nem értéssel találkozhatnak például az elváltak, a vegyes házasságban élők, a lombik programban résztvevők, illetve fogyatékkal élő gyermekek, és a liturgián résztvevő kisgyermekes édesanyák.

Javaslatok

Javasoljuk ezért, hogy induljon el egy szemléletformálás plébániáinkon, amely arra irányul, hogy a nőket olyan szerepkörökben is fogadják el, mint a lelkigondozói, illetve liturgikus szolgálat. Fontos ugyanis, hogy a nők papjaink mellett partnerként dolgozhassanak, például a betegek látogatásában vagy lelki segítségnyújtás területén.

Üdvös lenne, ha a plébániai feladatköröket tehetség, indíttatás, személyiség alapján osztanák ki, nem pedig az alapján, hogy ki milyen nemű (pl. a templomot nem csak nők takaríthatják). Működő női közösségekben az információ áramlása és a feladatok elosztása is hatékonyabb.

A nők fájdalma, kirekesztése egyrészt helyi egyházi kérdés, melyet nyílt kommunikációval, személyes beszélgetésekkel, érzékenyítéssel lehetne orvosolni. Ugyanakkor javasoljuk, hogy azoknak a nőknek a helyzete kapcsán, akik valamifajta megbélyegzéstől szenvednek (pl. elváltak), változzon meg az egyházi törvénykezés!

¹¹ Győrszentiván, Pannonhalma, Ménfőcsanak, Bakonybél

Plébániáinkon legyen elérhető a női életút különböző szakaszai során felmerülő kérdésekben, nehézségekben oktatás és információ. Javasoljuk olyan edukációs programok rendszeres szervezését, mint a Ciklus-show (kiskamasz lányoknak szóló, drámapedagógiai jellegű felvilágosító foglalkozás), a Tiszta Szívek Mozgalom előadásai (a katolikus egyház erkölcsi tisztasággal kapcsolatos tanításainak megismertetése középiskolásokkal) vagy a természetes családtervezéssel kapcsolatos edukáció jegyespároknak. A nők kapjanak továbbá információt arról, hogy az egyházban milyen lehetőségek vannak, milyen képzéseken vehetnek részt (pl. lektorképzés, akolitusképzés).

Fontosnak tartjuk, hogy az egyházközségeinkben végzett mindenfajta szolgálatunkból a krisztusi szeretet és elfogadás áradjon!

10. Az egyház a pandémia alatt és után

A pandémia a hit komoly próbája volt sokak számára. Hívőként nehezen éltük meg, hogy az egyház teljesen átvette a világi előírásokat, a liturgiától való megfosztottság azt sugallta, mintha a segítséget csak az orvostudománytól várnánk. Az üres templomok sokkolóak voltak, az egyházi közösségek kapcsolatai meglazultak, a félelem beköltözött a mindennapi életbe.

Miközben a hívők sokaságának e fájdalmas tapasztalatát nem hallgathatjuk el, tudjuk, hogy püspökeink – főképp a járvány kezdeti szakaszában – azért hozták ezeket a rendkívüli intézkedéseket (zárt kapus, online közvetített szentmisék), hogy megóvjanak bennünket, különösen idős és beteg testvéreinket a koronavírus-fertőzéstől, amelynek sem lefutását, sem gyógyítását akkor még nem ismertük. Az egyház pandémiában átélt tapasztalatairól 4 csoportban folyt színódusi beszélgetés.¹²

Tapasztalatok

Bár az online szentmisék kapaszkodóként szolgáltak, az otthoni környezetben a liturgia megélése nehezebb volt. A pandémia alatt más templomok online miseközvetítéseit, más atyák prédikációit, elmélkedéseit bármikor visszanezhattuk, de hiányzott a szentáldozás lehetősége, és a lelki áldozás sokaknak nem adta meg azt az élményt, amit egy fizikai jelenlét nyújtani tud.

A hitünket a járványhelyzet alatt más formában erősítettük meg: többet, elmélyültebben olvastuk a Szentírást, az eddig jól működő bibliakört online formában folytattuk, közösségen belül megosztottuk az egyházi médiatartalmakat. A bezártság nyereségeként több idő jutott lelki olvasmányainkra. Közösségeinkben emellett a kapcsolattartás újabb formái jelentek meg: házhoz vitt Oltáriszentség, telefonos megkeresések az atyák részéről, szentírási szakaszok elküldése e-mailben, adventi ablaknaptár készítése a közösség bevonásával, online imalánc alakítása betegekért, a veszélyeztetettekért, közösségünkért és papjainkért. Tudatosabban fordultunk hitünk felé. Újra megtanultunk hálát adni a legkisebb dolgokért is.

A templomok újrainyitásával a személyes találkozások felértékelődtek, de nehéz volt megélni, hogy a megszokott rend nem állt vissza. Nincs szenteltvíz kirakva, a kiengesztelődés

¹² Ménfőcsanak 2, Győrszentiván, Bakonybél

szimbolikus, a perselyezés elmaradt, távolságtartás és a maszkviselés idegen volt egy templomi közegben, keretek közé szorít a kötelező kézbeáldozás.

A meggyöngült templomi közösségeink – néhány hely kivételével – a korlátozások feloldása után nehezen indultak újra. Akik lazábban tartoztak hozzánk, azok lemorzsolódtak, néhányan továbbra is megelégedtek az otthonról is elérhető módozatokkal. Felfigyeltünk arra, hogy a plébánosnak milyen fontos szerepe van a lelki közösség összetartása szempontjából.

Az infrastruktúra, az online fórumok és számítástechnikai eszközök használata a pandémia hatására jelentős fejlődésnek indult egyházközségeinkben (templomi honlap megújítása, éneklapok kivetítése, online miseközvetítés). A változás számtalan hátránya mellett, úgy gondoljuk, néhány dolog megtartható a jövőben is. Előny lehet a szentmisek végén elvégzett perselyezés, ami nem zavarja meg az áhítatot. Az információáramlást segítő online megoldások használata lehetővé teszi a hatékonyabb kapcsolattartást. Az online tér kínálja számtalan teológiai tartalom tudásunkat és lelki épülésünket szolgálja. A miseközvetítések a betegek, egyháztól távolmaradók számára is elérhetőek.

Javaslatok

Hitéletünk szempontjából a jövőben is erősíteni kell a plébániai közösségeinket, a rendszeres és mély imaéletet, a liturgiát, az egyházi hagyományokat, szokásokat. Nap mint nap hálát kell adni a személyes jelenlét lehetőségéért!

11. Bencés lelkiséget követő oblátusközösségek útja

A Pannonhalmi Főmonostorhoz 2 oblátusközösség tartozik: az egyik szorosan Pannonhalmához, Elréd atya, a másik a bakonybéli perjelséghez, Ábel atya vezetésével. A Pannonhalmi Főapátsághoz közvetlenül hét dékánia csatlakozik, amelyekből hat dékánia 45 fővel, a Szent Maurícius Monostorhoz négy, amelyből három dékánia 33 fővel vett részt a szinodális megbeszéléseken. 9 csoportban összesen 78 oblátus mondott véleményt.

Tapasztalatok

Az oblátusok számára kiemelten fontosak a bencés liturgia ajándékai: a szentmise, a zsolozsma, a Húsvéti Szent Háromnap, valamint meghatározóak a Regula, a lectio divina, a bencés lelkiségi irodalom és a lelkigyakorlatok. A bencés életstílus jegyei a megszentelt ima és a munka, a csend, a hűség, az alázatosság, a hitelesség, a jó és a rossz közötti megkülönböztetés. A bencés közösségi élet megjelenítői: a közös ünneplés, a közbenjáró ima, a tanítás, a lelkivezetés, a közösségi élet megtartó ereje, a monostorok hagyománya és szellemisége. Nagy segítség volt a covidjárvány alatt a liturgiák online közvetítése.

A szerzetesekkel együtt átélt ünnepek, a lelkigyakorlatok, a bencés atyákkal való találkozások fokozzák elmélyülésünket a megváltás titkában. A testvéri összetartozást erősíti a zsolozsma imádkozása és a dékániai havonkénti találkozása. A lelki olvasmányok, a

zarándoklat jellegű kirándulások, a lelkigyakorlatok lelki fejlődésünket és az Istennek átadott idő megteremtését szolgálják. Az obláció által Istennek szentelten élve egymásért és a szerzetesekért imádkozunk, valamint az imádság-munka-lectio egységét gyakoroljuk a világban.

A Regula szerinti bencés életvitellel, kilépve a komfortzónánkból szeretnénk jellé válni egyrészt családjukban, a munkahelyen, a szűkebb és a tágabb környezetben, másrészt közösségileg a helyi egyházban szolgálatokat vállalva és a rászorulókat segítve. A dékániák sajátos vonása, hogy egy láthatatlan lelki közösség látható tagjaiként élnek a világban.

Az ország különböző pontjain levő oblátusközösségek az oblátusok honlapján, illetve zárt és nyílt Facebook-csoportokban virtuálisan is tudják tartani a kapcsolatot egymással. A Főapátság honlapját olyanok is látogatják, akik a világban élve szorosabb elköteleződésre vágnak, ezért fontos lenne, hogy a korábbi gyakorlatnak megfelelően újra helyet kapjon rajta az oblátusság.

Javaslatok

Felmerült javaslatként: a szerzetes közösségek évente egyszer hívják meg a dékániákat, hogy kötetlen formában beszélgethessenek a bencésekkel és egymással. A két monostor kölcsönösen is alkalmat adhatna a másik oblátusközösséggel való találkozásra. A színódusi konzultáció hasznos hozadéka, hogy átgondoltuk oblátus életünket, és ez nagyobb tudatosságra segít bennünket.

12. Bencés iskolák diákjainak és tanárainak tapasztalata az egyházzal

A Pannonhalmi Területi Főapátság legpatinásabb iskolája a Pannonhalmi Bencés Gimnázium és Kollégium, mely büszkén vallja önmagáról, hogy „Magyarország legrégebbi oktatási műhelye”. Ez az intézmény 1939 óta működik bentlakásos fiúiskolaként. Az utóbbi években a Pannonhalmi Bencés Főapátság további 9 iskolát vett át, melyeknek iskolafenntartója.

A színódusi folyamatba a Pannonhalmi Bencés Gimnázium diákjai, öregdiákjai és tanárai, a Győri Bencés Gimnázium jelenlegi és öregdiákjai és a Győrszentiváni Szent Benedek Általános Iskola egy pedagógusa kapcsolódott be. A konzultációk összesen 7 csoportban¹³ folytak.

Tapasztalatok

Általában jellemző, hogy az iskoláinkban dolgozó civil tanárok szabadnak érzik magukat hitük megélésében. Megtapasztalható kettősség, hogy jó és elfogadó az iskolai közeg, ám olykor feszítő konfliktusok lépnek fel. Létezik egy idealizált „pannonhalmi kép” éltetése kifelé, míg a belső sebek gyógyítására nem mindig kerül sor.

¹³ Pannonhalmi és győri bencés diákok 3 csoportja, Ménfőcsanakon bencés öreg diákok 2 csoportja, valamint a Pannonhalmi Bencés Gimnázium tanárainak 2 csoportja

A jelenlegi diákok tapasztalatában a bencés szerzetesrend képviseli az egyház közösségi arcát. Ugyanakkor úgy érzik, hogy a szerzetesek többet lehetnének jelen az iskola életében. Sok iskolában a hittantanítás problémás: unalmas és egysíkú. A pannonhalmi moduláris hittanrendszer szép ellenpélda, de más iskolában szinte lehetetlen kivitelezni. Saját bevallásuk szerint a (pannonhalmi) diákok nem elkötelezettebbek más, nem felekezeti iskolába járó hívő kortársaiknál (ezt a (pannonhalmi) tanárok nagy többsége is így értékelte).

Az öregdiákok számára mindkét Alma Mater alapot, biztonságot és védelmet jelent. Az idősebbeknél jobban jellemző, hogy szerepet vállalnak egyházközségeikben, aktívabbak az egyházban.

Általános konklúzió minden megkérdezett csoportnál, hogy a közösség *fontos*, a közösség *életet ad*. Ez a bencés nevelés egyik láthatatlan alappillére.

Javaslatok

Nagy hangsúlyt kell kapnia a nyílt, őszinte, belső kommunikációnak. A kifelé irányuló kommunikáció erőteljes, a belső párbeszéd felé kell elmozdulni. Ez fájdalmas és nehéz lehet, sokszor nincsenek bejáratott újtjai, de ez szükséges a sebek gyógyulásához. Szinte minden visszajelzésben megjelent ennek az igénye.

Kapjanak nagyobb figyelmet a civil tanárok szempontjai, mert az elégedett, boldog pedagógusok tudnak elégedett, boldog gyerekeket nevelni. Ez jelenti az ő lelki, mentális, anyagi támogatásukat, valamint teherbírásuk figyelembevételét. A munkatársak lelki elmélyülését folyamatosan segítenie kell a bencés közösségnek.

Az iskolaközösségen belüli kisebb csoportok és kisközösségek általában jól működnek, ezért támogassuk a ministránsok, a schönstattos fiúkör, a cserkészek, az imacsoportok és mások köreinek létrejöttét és megmaradását. Hasonlóképpen elő kell mozdítani a generációk közti találkozások lehetőségét is (pl. öreg- és jelenlegi diákok, nem tanító szerzetesek és diákok között).

A tanárok és diákok mindenekelőtt hitelesnek szeretnék látni az egyházat, pozitívnak és örömtelienek. Ez tükröződjék az egyházhoz tartozó szerzetesek és világiak életvitelében, mély, önazonos, hűséges lelki életében. A diákok szavaival élve: „Ne színház legyen!”

13. A keresztények elköteleződése a teremtett világ védelméért

A Pannonhalmi Területi Főapátság közösségeiben a teremtett világ veszélyeztetettsége általánosan érzékelt, és a védelméért felelősséget éreznek a hívek. Négy plébániai konzultáción¹⁴ a résztvevők beszámoltak az egyéni kis lépések megtételéről (takarékoság a vízzel, energiával, élelmiszerrel; szelektív hulladékgyűjtés; tudatos vásárlás). Vannak plébániák, ahol környezettudatos gyakorlatokat valósítottak meg (megújuló energiaforrások, környezetbarát tisztítószerek és újrahasznosított papír használata). A színódust előkészítő kérdőív szerint a katolikus közösségek tagjai magukénak érzik a Cirill Főapát úr által meghirdetett zöld böjt szempontjait.

¹⁴ Kismegyer, Ménfőcsanak, Pannonhalma, Bakonybél

Tapasztalatok

A teremtett világ védelme megmutatkozik az önmérséklet gyakorlásában: a fogyasztás visszafogásával, a kereskedelmi túlkínálatban a valós igényeink felismerésével és a mértékletesség megélésével. Példaértékű az idősebb generációk viszonyulása a teremtett világhoz. Tűrelmet kell tanúsítani a természet ritmusával szemben, nem csak a gyors eredményt várni. A fogyasztói társadalom káros hatásai ellen saját pozitív példamutatással tudunk a legjobban harcolni.

Az egyházmegyei templomfelújításokban a szép és igényes környezet kialakítása pozitívum. A plébánia környezetének igényessége vonzó példa.

A teremtésvédelmet az egyének és a közösség szintjén valósíthatjuk meg. Elkezdjük felfedezni a teremtett világ értékét, beszélünk is róla, de sajnos sokszor csak beszélünk, és a tettek elmaradnak.

Az emberi kapcsolatok minőségének megőrzése alapvető fontosságú. Hittel, imádsággal, alázattal élni a hétköznapiakat is: ez a kulcs. Habár csak cseppek vagyunk a tengerben, mégis számítanak a kis hétköznapi döntéseink.

Javaslatok

A kereszténység természetbe ágyazott hit: szükséges, hogy a tanítás alkalmában fedezzük fel újra ezt a hagyományréteget. A Zöld böjt/5T programjai kapjanak nagyobb publicitást, programokon keresztül tanuljuk és tanítsuk a tudatosságot. A keresztény természetgyógyászat újrafelfedezése és tanulása még előttünk álló feladat.

A környezettudatos életvitel tanítható, akár hittanos táborban is feldolgozható téma. A fiatalok bevonása, környezettudatos, keresztény hitünkben gyökerező nevelésének színtere lehet a cserkészlet, ennek felélesztése és támogatása kívánatos. Szervezzünk egyházmegyei nomád tábort, ahol a természetben élés megtapasztalása mellett szerepet kaphat a lelkiség és az imádság.

Szervezzünk közösségi munkákat, ami nemcsak egy romos egyházi épület renoválásában segít, de közösséget is épít és formál. Ennek szervezése legyen a képviselő-testület tagjainak feladata. Egyházi beruházások során szakmai segítséggel érvényesítsük a környezettudatos megoldásokat. Legyen több mise a szabadban. Jó gyakorlat lehetne közösségi kertek kialakítása. A szelektív hulladékgyűjtésben nagy lehetőség rejlik, ebben a plébániák élen járhatnának. Legyen havonta egy autómentes nap, amikor a misére autó nélkül mennek a hívek. Szervezzünk plébániai garázsvásárokat: ami az egyiknek felesleges, a másik tudja hasznosítani. Plébániai ajándékozásnál, közösségi programokon minőségi, egészséges ételek kínálására törekedjünk. Minden apróságban őrizzük meg a tudatosságot!

TARTALOMJEGYZÉK:

Bevezetés	2
1. A közösség liturgiája	3
2. Plébániai misszió, a peremen élők meghívása az egyházba	5
3. A plébános és a szolgálattevők együttműködése	7
4. Plébániai és ifjúsági közösségek	9
5. A családok élete a plébánián	11
6. Hitoktatás	13
7. Diakónia a plébániákon, karitászcsoportok működése	15
8. Az egyház egységének építése	17
9. A nők helyzete az egyházban	20
10. Az egyház a pandémia alatt és után	21
11. Bencés lelkiséget követő oblátusközösségek útja	22
12. Bencés iskolák diákjainak és tanárainak tapasztalata az egyházzal	23
13. A keresztények elköteleződése a teremtett világ védelméért	24